

Ministerie van OCW
Mevrouw mr. drs. I.K. van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Zoetermeer, 9 maart 2020

Betreft: Derde voortgangsrapportage implementatie van de slaag-zakregeling van keuzedelen

Kenmerk: hv20-0125mr/BES_Alg

Geachte mevrouw Van Engelshoven,

Mede namens de MBO Raad bieden wij u de derde voortgangsrapportage aan van het stappenplan waarmee de implementatie van de slaag-zakregeling voor keuzedelen in 2020 wordt geborgd.

Van scholen ontvangen we signalen dat de examinering en waardering van keuzedelen de volle aandacht heeft. Examencommissies zien er op toe dat voor de student het resultaat van de gevolgde keuzedelen op het diploma komt. Processen zijn zodanig ingericht, zodat vanaf studiejaar 2020-2021 de hoogte van het behaalde resultaat mee kan tellen in de slaag-/zakregeling.

Om de waarde van keuzedelen volop te benutten is er de afgelopen twee jaar veel gedaan om de kwaliteit van de examinering te borgen en de uitvoerbaarheid van keuzedelen te verbeteren en om daarmee de civiele waarde te optimaliseren. En met succes, want als resultaat heeft dit heeft recent geleid tot de door u aangekondigde 'Veranderaanpak keuzedelen', waarvoor dank.

Visie op examinering

We verwachten dat, gezien de huidige experimenten en pilots met betrekking tot de kwalificatiestructuur, mbo-opleidingen de komende jaren steeds verder zullen flexibiliseren, om tegemoet te komen aan de vraag van het beroepenveld. In het kader van leven lang ontwikkelen is dit ook in het belang van werkenden en werkzoekenden. Dit vraagt om een herijking van de visie op examinering in het mbo. We gaan bij examinering van keuzedelen uit van de voorwaarde dat er geen onderscheid is tussen keuzedelen zonder of met een mbo-certificaat. Het visietraject zoals uw departement samen met de Inspectie van het Onderwijs is gestart, geeft hier richting aan. Het resultaat wordt medio 2020 verwacht en zal naar alle waarschijnlijkheid ruimte bieden voor een proportionele examinering van keuzedelen.

Goed examenmateriaal voor alle keuzedelen

De Rapportage Monitor Keuzedelen ([meting 5 - oktober 2019](#)) laat zien dat van de 1043 keuzedelen er 936 in het aanbod van scholen is opgenomen en dat 772 keuzedelen daadwerkelijk door studenten zijn gekozen. Examenleveranciers hebben samen met de mbo-scholen voor 518 frequent aangeboden keuzedelen een exameninstrument ontwikkeld. Daarmee is er voor mbo-scholen een groot aanbod aan keuzedelen waarvoor examenproducten beschikbaar zijn en is er in 2020 een voldoende dekkend aanbod

aan examenmateriaal. Daarnaast ontwikkelen mbo-scholen ook zelf exameninstrumenten. Dit is het geval als zij als enige een bepaald keuzedeel aanbieden, er geen landelijk aanbod is of omdat zij examenmateriaal ontwikkelen dat specifiek aansluit op de behoefte in de regio en invulling vanuit de opleiding. De maatregelen genoemd in de uw brief 'Veranderaanpak keuzedelen' van december 2019, geeft mbo-scholen de ruimte om samen met de examenleveranciers examenproducten te ontwikkelen die passend zijn voor keuzedelen, waarvan de verwachting is dat deze ook goed uitvoerbaar en betaalbaar zijn.

Examencommissies borgen de kwaliteit van examinering van keuzedelen

De afgelopen jaren is flink geïnvesteerd in de verdere professionalisering van examencommissies. Dit betaalt zich uit. Doordat administratieve processen op orde zijn (zoals ook geconstateerd door de Inspectie van het Onderwijs in de Staat van het Onderwijs 2019) en de kwaliteit vanuit een duidelijke visie en aanpak wordt geborgd, hebben examencommissies zicht op de examinering van keuzedelen.

We zien dat onderwijsteams en examencommissies steeds meer gebruik maken van de ruimte die de huidige wet- en regelgeving biedt. Tegelijkertijd bestaan er nog vragen over regels rondom vrijstellingen en doorstroom met betrekking tot keuzedelen. Deze vraagstukken worden mede door de MBO Brigade opgepakt. Zij zet in op het verduidelijken van de ruimte in de regels, zodat de kaders voor keuzedelen optimaal gebruikt worden. Scholen blijven de inzet van keuzedelen binnen de totale opleidingen optimaliseren. We zetten ons in om de bestaande ruimte blijvend onder de aandacht te brengen.

Examineerbaarheid integraal meenemen bij onderhoud en ontwikkeling

Zowel bij de ontwikkeling van keuzedelen als bij de toetsing van keuzedelen door de Toetsingskamer wordt de examineerbaarheid integraal meegenomen in de processen. Gesprekken met inhoudsdeskundigen en adviezen aan melders van ontwikkel- en onderhoudsverzoeken leiden steeds vaker tot het meer proportioneel examineerbare keuzedelen. Het feit dat examenleveranciers vanaf juni 2019 geen onderhoudsverzoeken voor keuzedelen hebben gemeld bij SBB zien wij als een positief signaal. SBB biedt structureel de mogelijkheid om melding te maken van knelpunten in de uitvoering en examineerbaarheid van keuzedelen, ook na de implementatie van de slaag- zakregeling voor keuzedelen.

Mbo-scholen krijgen met het bedrijfsleven in de regio meer ruimte om nieuwe keuzedelen te ontwikkelen. Om de kwaliteit van keuzedelen te borgen wordt er een onlinetool ontwikkeld, die de gebruiker behulpzaam is bij het borgen van de kwaliteit van de (proportionele) examinering van het keuzedeel.

Bij het, in de nabije toekomst, wettelijk loslaten van de verplichte koppeling van keuzedelen zijn slagingspercentages van keuzedelen een punt van aandacht. Voor het kunnen doen van een juist keuzedelen aanbod door scholen stelt SBB een lijst op met ongewenste koppelingen van keuzedelen aan kwalificaties. Tevens komt er een voorkeurslijst voor deze koppelingen. Deze lijsten zijn de student behulpzaam om de juiste keuze te kunnen maken uit aanbod. De monitor keuzedelen biedt aanknopingspunten voor de nog op te stellen voorkeurslijst, bijvoorbeeld voor het inzichtelijk maken van keuzedelen met een redelijke tot goede slagingskans.

SBB in gesprek over de inzet en mogelijkheden van keuzedelen

Het regionaal adviesteam van SBB voert structureel gesprekken met scholen en regionaal bedrijfsleven. In de gesprekken met samenwerkingsverbanden van onderwijs, regionaal bedrijfsleven én overheden is de optimale inzet van (onderdelen van) de kwalificatiestructuur en daaraan gerelateerde experimenten en pilots onderwerp van gesprek. De mogelijkheden van de inzet van keuzedelen in de beroepspraktijkvorming (bpv) en het gebruik maken van bestaande ruimte binnen wet- en regelgeving heeft volop de aandacht van het bedrijfsleven.

De adviseur praktijkleren van SBB hebben, op sectoraal niveau, 6000 gesprekken gevoerd op de scholen met de bpv-coördinatoren. Ook in deze gesprekken is er aandacht voor de inzet en uitvoering van keuzedelen. In alle gesprekken zetten we in op sectorale wensen met betrekking tot het optimaliseren van het regionale opleidingsaanbod en op het afstemmen van dit aanbod op nieuwe ontwikkelingen waarop het bedrijfsleven anticipeert.

Verantwoorde implementatie slaag- zakregeling

Samenvattend kunnen we stellen dat er een voldoende dekkend aanbod is aan examenmateriaal voor frequent aangeboden keuzedelen. Scholen zijn daarnaast goed in staat op zelf examenmateriaal te ontwikkelen om aan opleidingen een regionale kleuring te geven. Examencommissies hebben de administratieve processen op orde om de kwaliteit van de examinering van keuzedelen te borgen.

De Toetsingskamer ziet er op toe dat keuzedelen van goede kwaliteit zijn en dat deze (proportioneel) examineerbaar zijn. SBB biedt structureel de mogelijkheid om melding te maken van knelpunten in de uitvoering en examineerbaarheid van keuzedelen, ook na de implementatie van de slaag- zakregeling voor keuzedelen.

Uiteraard houden wij vinger aan de pols en laten wij van ons horen als zich nieuwe signalen voordoen. Deze pakken wij dan graag samen met uw ministerie op. Wij hebben er, met alle resultaten die met de inzet van het stappenplan zijn geboekt, alle vertrouwen in dat de slaag- zakregeling voor keuzedelen verantwoord geïmplementeerd kan worden bij de start van schooljaar 2020-2021!

Met vriendelijke groet,

Ineke Dezentjé Hamming
voorzitter

Frank van Hout
vicevoorzitter

Bijlage: derde voortgangsrapportage

Derde voortgangsrapportage t.b.v. implementatie van de slaag-zakregeling keuzedelen

Februari 2020

De minister heeft besloten om de hoogte van het behaalde resultaat van een keuzedeel mee te laten tellen in de slaag- zakregeling voor studenten die starten met hun opleiding per studiejaar 2020-2021. MBO Raad en SBB hebben toegezegd om in 2020 de kwaliteit van keuzedelen en de examineerbaarheid ervan op orde te hebben waarmee valide examinering is geborgd. Uitvoerbaarheid van keuzedelen wordt daarbij integraal meegenomen.

Om te zorgen dat onderwijsteams en examencommissies vanaf augustus 2020 de examinering van keuzedelen uitvoerbaar hebben georganiseerd en geborgd, alle keuzedelen examineerbaar zijn en (leer)bedrijven geïnformeerd zijn, hebben SBB en de MBO Raad sinds januari 2018 vier onderdelen opgepakt en uitgewerkt:

1. Realiseren van voldoende examenmateriaal van voldoende/goede kwaliteit
2. Realiseren van voldoende/goede kwaliteit van afname van examinering van keuzedelen door examencommissies.
3. Realiseren van goede inhoudelijke kwaliteit van keuzedelen en zorgen voor tijdige beschikbaarheid van geactualiseerde keuzedelen.
4. Informeren van (leer)bedrijven over de inzet en mogelijkheden van keuzedelen.

Voor de eerste twee onderdelen is de MBO Raad eerstverantwoordelijk, voor onderdeel 3 en 4 is dat SBB. MBO Raad en SBB overleggen periodiek over de (tussentijdse) resultaten van de vier onderdelen. Daarbij is er nadrukkelijk aandacht voor de onderlinge afhankelijkheden.

In het keuzedeelregister zijn inmiddels 1156 keuzedelen opgenomen. Bij de start van de uitvoering van het stappenplan waren dit er 917. De afzonderlijke sectorkamers verschillen o.a. in het aantal kwalificaties en daarmee in (de groei van) het aantal keuzedelen. Overall zien we dat de groei inmiddels afvlakt. De Rapportage Monitor Keuzedelen ([meting 5 - oktober 2019](#)) laat zien dat van de toen 1043 keuzedelen het onderwijs er 936 in het aanbod heeft opgenomen en dat 772 keuzedelen daadwerkelijk door studenten zijn gekozen.

In deze voortgangsrapportage lichten we toe wat er vanaf de start van schooljaar 2019-2020 is bereikt. Het mbo onderwijs is in ontwikkeling. De behoefte groeit, zeker in het kader leven lang ontwikkelen en sociaal domein, naar meer maatwerk en flexibiliteit. Keuzedelen passen goed in deze ontwikkeling. Dit vraagt slim organiseren van het onderwijs, keuzedelen die aansluiten op de behoefte in de regio en om een breed gedragen visie op examinering van de mbo-opleidingen. De MBO Raad en SBB nemen deel aan de door uw departement gestart visietraject rondom flexibilisering. Denklijnen die daarin in ontwikkeling zijn, zijn meegenomen in het implementatietraject van keuzedelen.

Stand van zaken februari 2020

Onderdeel 1	In 2020 voldoende dekkend aanbod van examenmateriaal voor mbo-scholen voor de keuzedelen die worden aangeboden.	
Eerst-verantwoordelijke	MBO Raad, in het verband van bedrijfstakgroepen, in afstemming met examenstichtingen en -leveranciers en Kennispunt mbo Onderwijs & Examinering	
Gerealiseerd	<p>Activiteiten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het Kennispunt MBO Onderwijs & Examinering (verder Kennispunt MBO) inventariseert voor welke keuzedelen door examenstichtingen en -leveranciers examenmateriaal is ontwikkeld. Deze gegevens zijn gepubliceerd en worden steeds geactualiseerd op www.exameninstrumentenmbo.nl, zodat mbo-scholen op eenvoudige wijze kunnen inzien voor welke keuzedeel bij welke partij ingekocht kan worden. Deze site wordt goed bezocht. • Examenleveranciers stemmen binnen de vereniging ExSamen met elkaar af voor welke keuzedelen examens worden ontwikkeld, zodat dit zo doelmatig mogelijk gebeurt en hebben afspraken gemaakt over de wijze waarop mbo-scholen examenproducten van leveranciers waarvan zij geen lid zijn toch kunnen inzetten. • Stand van zaken januari 2020: voor 518 van de xxx keuzedelen is inkoop mogelijk. Voor de keuzedelen waarvoor geen examenmateriaal in te kopen is, geldt dat deze op niet, of slechts op één of enkele scholen worden aangeboden. Examenleveranciers hebben geen verzoeken gekregen om hiervoor landelijk examenmateriaal te ontwikkelen. • Voor het deel van de examens die door de mbo-school zelf worden ontwikkeld, zijn door het Kennispunt MBO handreikingen en formats ontwikkeld voor het ontwikkelen van examenmateriaal. Deze zijn openbaar beschikbaar. <p>Nieuw t.o.v. plan: Uit gesprekken met mbo-scholen blijkt dat de in te kopen exameninstrumenten niet altijd goed uitvoerbaar zijn. Mbo-scholen signaleren dat de examinering van keuzedelen veelal een onevenredige inspanning vraagt ten opzichte van de examinering van de overige onderdelen van de kwalificatie. De minister heeft in haar brief 'veranderaanpak keuzedelen' van december 2019 aangegeven dit mee te nemen en ruimte te geven voor meer passende wijze van examineren. Zowel scholen als leveranciers hebben dit opgepakt bij de bijstelling en doorontwikkeling van de examenproducten voor keuzedelen.</p>	
Tijdpad	Uitvoering 6.2018 - 8.2019	<ul style="list-style-type: none"> - Op basis van vraag ontwikkelen van exameninstrumenten voor keuzedelen die vaak op mbo-scholen worden aangeboden. - Op basis van vraag organiseren van werksessies voor construeren van exameninstrumenten voor opleidingen met kleine aantallen studenten - Onderzoeken ervaringen uitvoerbaarheid van bestaand examenmateriaal.
	Evaluatie 9.2019 - 6.2020	<ul style="list-style-type: none"> - Op basis van ervaring verbeteren van (bestaande) exameninstrumenten. - Eindrapportage voorjaar 2020 met daarin o.a. advies over wijze structureel onderhoud van exameninstrumenten.
Betrokken partijen	De examenleveranciers en -stichtingen in het mbo, o.a. verenigd in Vereniging ExSamen.	

Relatie met andere onderdelen	Onderdeel 3: Ervaringen in de praktijk ten aanzien van de uitvoerbaarheid van keuzedelen en het vertalen van keuzedelen naar exameninstrumenten kan ertoe leiden dat de inhoud van de keuzedelen aangescherpt of verbeterd moet worden.
Advies structureel onderhoud exameninstrumenten	Examenleveranciers zijn vaak direct verbonden met mbo-scholen: via bestuurders, en medewerkers die als constructeur of vaststeller van examenproducten ingezet worden. Daarnaast hebben de leveranciers afspraken gemaakt over de wijze waarop zij structureel gebruikerservaringen ophalen bij de mbo-scholen, zodat zij hun producten hierop kunnen aanpassen en verbeteren.

Onderdeel 2	Alle examencommissies hebben de afname van examinering van keuzedelen en daarmee de kwaliteit van examinering van keuzedelen geborgd	
Eerst-verantwoordelijke	MBO Raad (in casu de mbo-scholen) in samenwerking met Kennispunt MBO	
Gerealiseerd	<p>Activiteiten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Knelpunten rondom uitvoerbaarheid van exameninstrumenten en risico's omtrent de kwaliteit van examinering zijn in kaart gebracht. Daarvoor zijn experts vanuit de mbo-scholen, bedrijfsleven en vertegenwoordigers van SBB, het ministerie van OCW en inspectie bevraagd. • Kennispunt MBO heeft diverse werksessies voor beginnende leden van examencommissies in najaar 2018 en voorjaar 2019 georganiseerd met speciale aandacht voor het borgen van de kwaliteit van examinering van keuzedelen. • Er zijn diverse servicedocumenten ontwikkeld en gepubliceerd die voor iedereen beschikbaar zijn. Deze zijn gericht op organisatie, uitvoering en borging van de examinering keuzedelen. Daarbij heeft vrijstellingen speciale aandacht. • In 2020 wordt door het Kennispunt MBO drie bijeenkomsten voor 150 deelnemers georganiseerd gericht op vrijstellingen voor keuzedelen, waarbij de ruimte binnen de regels centraal staat. OCW en inspectie sluiten bij deze bijeenkomsten aan. • Veel gestelde vragen over de examinering van keuzedelen zijn op de website van het Kennispunt gepubliceerd. Daarnaast worden er door mbo-scholen veel vragen gesteld. Sinds de invoering van keuzedelen werden door het Kennispunt zo'n 600 vragen beantwoord op het snijvlak van keuzedelen en examinering. • Tijdens diverse bijeenkomsten zijn praktijkvoorbeelden rondom examinering van keuzedelen gedeeld (themabijeenkomsten/conferentie Kennispunt MBO, bijeenkomsten bedrijfstakgroepen MBO Raad) <p>Nieuw t.o.v. plan: IVA Onderwijs is gevraagd om te onderzoeken op welke wijze innovatief onderwijs en examineren beter op elkaar kan aansluiten. Verwachting is dat hieruit ook voorbeelden voor innovatieve en valide wijze van examinering voortkomen. Uitkomsten worden rond de zomer 2020 verwacht en via conferentie gedeeld.</p>	
Tijdpad	Uitvoering 4.2018 - 2.2020	- Kennispunt MBO voert op vraag van de mbo-scholen activiteiten uit.
	Evaluatie 9.2019-2.2020	- Onderzoek en kennisdeling bij examencommissies

		- Eindrapportage voorjaar 2020 met daarin o.a. advies over borging kennis m.b.t. examinering keuzedelen.
Betrokken partijen	Regieorganisatie Herziening mbo (eerste helft 2018).	
Relatie met andere onderdelen	Onderdeel 1: Ervaringen met de uitvoerbaarheid van keuzedelen die door examencommissies worden gesignaleerd kunnen ertoe leiden dat de inhoud van de exameninstrumenten aangescherpt of verbeterd moet worden.	
Advies borging kennis m.b.t. examinering keuzedelen	Gezien de behoefte van mbo-scholen – zowel bekostigd als niet-bekostigd - aan informatie en kennisdeling is het om een landelijk informatiepunt te behouden dat pro-actief informatie ophaalt en deelt. Hierdoor hebben mbo-scholen toegang tot actuele en gevalideerde informatie en handreikingen die bijdragen aan de verdere professionalisering van examinering en onderwijs.	

Onderdeel 3	Keuzedelen uit het register zijn tegen het licht gehouden en nieuwe keuzedelen worden extra beoordeeld op examineerbaarheid	
Eerst-verantwoordelijke	Sectorkamers en marktsegmenten, in samenwerking met de adviseurs van bedrijfstakgroepen (MBO Raad)	
Gerealiseerd	<p>Voor 7 van de 1.156 keuzedelen zijn er vanaf juni 2019 tot februari 2020 signalen gemeld over ervaren knelpunten met betrekking tot de uitvoerbaarheid. Al deze signalen zijn door het onderwijs afgegeven.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Na analyse van een onderhoudsverzoek en op advies van sectorkamers herzielt SBB keuzedelen en laat deze opnieuw vaststellen. Voor geen van de 7 afgegeven signalen was de examineerbaarheid aanleiding voor de melding. Echter, bij ieder in onderhoud te nemen keuzedeel, ongeacht waar het gemelde signaal betrekking op heeft, nemen we de examineerbaarheid integraal mee. • Twee keuzedelen zijn, op advies van de betrokken sectorkamer, gesplitst in twee afzonderlijke keuzedelen. De reden van de splitsing is dat het keuzedeel inhoudelijk niet paste binnen het vastgestelde aantal SBU. • Examenleveranciers hebben geen onderhoudsverzoeken meer gedaan. • Voor een onderhoudsverzoek is geadviseerd de bestaande ruimte in wet- en regelgeving te benutten, waarop de melder het verzoek heeft ingetrokken. • De Toetsingskamer heeft voor 6 keuzedelen aanbevelingen gedaan met betrekking tot de inhoud, ten behoeve van verbetering van de examineerbaarheid. 	
Te verwachten inspanning	<p>Toekomstige onderhoudsverzoeken voor keuzedelen</p> <ul style="list-style-type: none"> • SBB biedt structureel de mogelijkheid om knelpunten met betrekking tot keuzedelen, o.a. met betrekking tot examineerbaarheid en organiseerbaarheid, te melden. Ook na implementatie van de Slaag- zakregeling voor keuzedelen blijft deze mogelijkheid bestaan en pakt SBB ieder signaal op volgens de bestaande procedure. • De minister heeft u geïnformeerd over de veranderaanpak keuzedelen. Mbo-scholen krijgen samen met het bedrijfsleven in de regio, meer ruimte om nieuwe keuzedelen te ontwikkelen. SBB organiseert hiervoor één loket en een online tool. De partijen die voornemens zijn een keuzedeel te ontwikkelen kunnen desgewenst advies krijgen van SBB ten behoeve van de ontwikkeling van een kansrijk, uitvoerbaar en examineerbaar keuzedeel. 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Examineerbaarheid is en blijft in het toetsproces van de Toetsingskamer opgenomen. Zowel bij de ingangstoets als bij de eindtoets wordt het valide (en proportioneel) kunnen examineren van het keuzedeel als criterium meegenomen. • De Toetsingskamer is voornemens om in samenspraak met de MBO Raad en NRTO een analyse uit te voeren op een bepaald percentage keuzedelen die slechts scoren op slagingspercentage. Doel is te achterhalen wat redenen kunnen zijn voor een slecht score. Resultaat van de analyse biedt wellicht mogelijkheden om, onder andere op advies van sectorkamers, de examineerbaarheid van keuzedelen verder te optimaliseren. 	
Tijdpad	Uitvoering Vanaf 03.2020	<ul style="list-style-type: none"> - Nieuwe signalen over onvoldoende examineerbaarheid en/of uitvoerbaarheid van keuzedelen worden volgens de vastgestelde procedure opgepakt - Bij een volgende rapportage keuzedelen bevragen we scholen opnieuw op het slagingspercentage en mogelijke verklaringen daarvoor.
	Evaluatie Vanaf 03.2020	<ul style="list-style-type: none"> - We toetsen of het resultaat van het visietraject examinering mbo aanpassing vraagt voor het borgen van de kwaliteit van examinering van keuzedelen.
Relatie met andere onderdelen	Onderdeel 1: Adequaat advies en communicatie richting scholen en leerbedrijven over wat (inhoud) de kwaliteit en examineerbaarheid van keuzedelen waarborgt.	

Onderdeel 4	Informerend van leerbedrijven over de inzet en mogelijkheden van keuzedelen
Eerst-verantwoordelijke	SBB
Gerealiseerd	<p>Activiteiten</p> <p>Keuzedelen en de inzet ervan binnen de opleiding is structureel een aandachtspunt van het regionaal adviesteam van SBB.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het regionaal adviesteam heeft in 2019 in het kader van de wettelijke taak beroepspraktijkvorming (bpv) 640 gesprekken gevoerd met onderwijsinstellingen. In deze gesprekken is een adequaat regionaal onderwijsaanbod een van de thema's. Tijdens deze gesprekken worden onder andere mogelijkheden onder de aandacht gebracht om middels keuzedelen opleidingen door te ontwikkelen in aansluiting op de vraag van het bedrijfsleven • Op sectoraal niveau hebben de adviseur praktijkleren van SBB 6000 gesprekken gevoerd op de scholen met de bpv-coördinatoren. Ook in deze gesprekken is aandacht voor keuzedelen. • Op bovensectoraal niveau voert de regionaal adviseur onderwijs bedrijfsleven gesprekken op strategisch niveau met samenwerkingsverbanden van onderwijs en regionaal bedrijfsleven en overheden over de inzet van (onderdelen van) de kwalificatiestructuur en daaraan gerelateerde experimenten en pilots. Keuzedelen, zowel de uitvoering en examinering in de bpv als het gebruik maken van ruimte binnen bestaande wet- en regelgeving, zijn daarbij onderwerp van gesprek.

Te verwachten inspanning	De kennis van adviseurs van SBB met betrekking tot de inzet van (onderdelen van) de kwalificatiestructuur in zowel initieel- als postinitieel onderwijs houden we up to date.
Relatie met andere onderdelen	Onderdeel 2 en 3: Op onderdelen communicatie richting examencommissies en examenleveranciers

Samenvatting en vooruitblik

Op alle vier de onderdelen van het stappenplan is door MBO Raad en SBB voldaan aan de toegezegde resultaten met betrekking tot het examineren van keuzedelen. Vanaf 2018 is er daarnaast extra inzet gepleegd om knelpunten rondom de uitvoerbaarheid van keuzedelen in mbo-scholen en beroepspraktijkvorming weg te nemen. De implementatie van de Slaag- zakregeling voor keuzedelen zien wij dan ook met vertrouwen tegemoet.

Alle signalen die ons bereiken nadat de implementatie van de slaag- zakregeling een feit is pakken wij opnieuw serieus op. Voorts blijven wij ons inzetten voor een optimale inzet van keuzedelen, zowel binnen de diplomagerichte opleidingen als voor bij- en nascholing in het kader van leven lang ontwikkelen. Mbo-onderwijs, samen met het bedrijfsleven stellen we in staat om de juiste mensen op te leiden voor de (toekomstige) arbeidsmarkt!